

Euran kunta
kirjaamo
kirjaamo@eura.fi

Viite Lausuntopyyntö 23.9.2025

Aihe Eura, Mannilan osayleiskaava, luonnos

Euran kunta on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa Mannilan osayleiskaavan luonnoksesta. Suunnittelualue sijaitsee n. 15 km Euran keskustaajamasta etelään Pyhäjärven länsirannalla Honkilahdentien ja järven välissä. Kaava-alue on pääosin yksityisomistuksessa.

Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja kaavan tavoitteena on ohjata maankäyttöä luomalla edellytyksiä pääosin pientaloihin keskittyvään asumiseen ja palveluasumiseen sekä maatalouden ja muiden elinkeinojen kehittämiseen kaava-alueella. Kyläalueilla yleiskaava toimii suoraan rakentamisluvan perusteena ja kaavassa kyläalueilla on osoitettu vakituisen ja vapaa-ajan asumisen olemassa olevat rakennuspaikat sekä esitettävät uudet rakennuspaikat. Kaavoitustyön yhteydessä on laadittu useita selvityksiä, mm. arkeologinen selvitys (Heilu Oy / Teemu Tiainen, kevät 2024), rakennetun kulttuuriympäristön selvitys (FCG / Minttu Kervinen & Olli Kortelainen 17.9.2024) sekä maisemaselvitys (FCG / Riikka Ger 28.8.2024).

Huomattava osa kaava-alueesta sijoittuu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019) osoitettuun maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön *Mannilan kylä* ja siihen liittyy suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.*

Parhaillaan on käynnissä Satakunnan maakuntakaava 2050:n laatiminen ja maakuntakaavan luonnos oli nähtävillä 4.11.-5.12.2024. Uutta maakuntakaavaa varten toteutettiin Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi (Niina Uusi-Seppä / Ramboll 2023). Selvityksen yhteydessä joidenkin maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen arvoalueiden rajaus muuttui.

Suunnittelualueelle ei aikaisemmin ole laadittu yleiskaavaa. Sen sijaan alueella on voimassa useita ranta-asetuksia.

Satakunnan Museo on osallistunut osayleiskaavan aloitusviranomaisneuvotteluun 21.2.2024 sekä 31.10.2024 pidettyyn viranomaistyökokoukseen.

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Satakunnan Museo pitää hyvänä, että kaava-alueelta on laadittu kattava rakennusinventointi sekä maisemaselvitys. Kaavaselostuksessa kulttuuriympäristöä sekä maisemaa koskevat lähtötiedot on huomioitu pääosin kattavasti, joskin tekeillä oleva maakuntakaava sekä sitä varten laaditut ajantasaiset selvitykset sekä niiden keskeiset tulokset tulisi lisätä kaavaselostukseen. Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventoinnissa Mannilan maakunnallisesti merkittävän arvoalueen rajaus hieman supistui pohjois- ja länsiosasta, mutta rajautuneilla alueilla saattaa edelleen olla paikallisia arvoja, kuten myös kaavan lähtötiedoiksi laaditussa rakennusinventoinnissa on osoitettu. Kaava-alueelta laaditussa maisemaselvityksessä on huomioitu myös maakunnallisessa päivitysinventoinnissa osoitettu uusi arvoalueen rajaus.

Kuten kaavaselostuksessa mainitaan, yleiskaava tulee lisäämään ja tiivistämään rakennettua kulttuuriympäristöä, jolloin uudisrakentamisen sovittamiseen arvokkaaseen ympäristöön tulee kiinnittää erityistä huomiota. Maisemaselvityksessä on todettu, että kaava-alueen maisemalliset arvot rakentuvat peltoaukeiden ympärille, mutta myös tiiviisti rakennettu kylä muodostaa tärkeän maisemallisen tekijän. Maisemaselvityksessä on ansiokkaasti otettu huomioon keskeisten näkymäsuuntien lisäksi myös kyläkuvan kannalta keskeiset tielinjaukset. Lisäksi kaava mahdollistaa ranta-asetusta soveltamattomalla alueella olevien loma-asuntojen rakennuspaikkojen käyttötarkoituksen muutoksen vakituiseen asumiseen. Tämä voi muuttaa näiden rakennuspaikkojen ilmettä rakennetummaksi, jolla saattaa

olla maisemallista vaikutusta. Museo pitää tärkeänä, että lisärakentaminen osoitetaan jo rakennetun alueen lomaan siten, että rakentaminen myös sovitetaan maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin. Museo pitää hyvänä, että kaavaluonnoksessa on ohjattu rakentamista mm. käytettävien materiaalin ja sijoittelun osalta. Museo esittää, että kaavakartalla osoitettujen kyläkuvallisesti tärkeiden alueiden lisäksi myös koko maakunnallisesti merkittävää aluetta koskevassa kaavamääräyksessä veloitettaisiin kiinnittämään huomiota myös rakennusten väriytykseen sijoittelun, mittakaavan, mittasuhteiden sekä materiaalivalintojen lisäksi.

Satakunnan Museo näkee, että alueen keskeiset kulttuuriympäristö- ja maisemavot on pääasiassa huomioitu kaavaluonnoksessa. Museo kuitenkin huomauttaa, että myös sr-2 merkintään liittyvään kaavamääräykseen tulee lisätä purkamisen kieltävä lauseke. Kaavaluonnoksessa merkintään liittyvän määräyksen kohta *arvokkaan rakennuskannan säilyminen on suotavaa*, asettaisi tällä merkinnällä osoitetut rakennukset ja kokonaisuudet uhanalaiseen ja epäselvään asemaan. Ympäristöministeriön maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystapaa koskevassa asetuksessa (Katja-asetus, 2024) sr-merkinnällä tarkoitetaan suojeltua rakennusta, jota ei saa purkaa. Mannilan osayleiskaavassa Sr -2 merkinnän kaavamääräys voi muilta osin olla sr-1-merkintää kevyempi, mutta edelleen velvoittaa olemassa olevien rakennusten ominaispiirteiden säilyttämisen sekä ohjata uudisrakentamista.

Museo huomauttaa lisäksi, että sr-1 ja sr-2 merkinnät erottuvat hyvin huonosti kaavakartalta.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueelta ei aikaisemmin tunnettu muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Koska joitakin löytöpaikkoja kuitenkin oli tiedossa ja alueen muinaisjäännöspotentiaali oli korkea, Satakunnan Museo katsoi arkeologisen selvityksen laatimisen tarpeelliseksi. Selvityksen on toteuttanut Heilu Oy/FM Teemu Tiainen keväällä 2024. Inventoinnissa suunnittelualueelta tunnistettiin yksi kiinteä muinaisjäännös, Mannila Rättäri -niminen historiallinen talonpaikka (kts. tiedot <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000053532>) sekä arkeologiseksi kulttuuriperintökohteeksi arvotettu Mannilan kyläpaikka (tiedot <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000053533>). Kohteet on esitelty kaavaselostuksessa. Kaavakartalle muinaisjäännös on merkitty osa-aluemerkinnällä

sm. Kulttuuriperintökohde on merkitty osa-aluemerkinällä **kp.** 11.6.2024 voimaantulleen Katja-asetuksen mukaan arkeologisen kulttuuriperintökohteen merkintänä tulisi käyttää lyhennettä **ark.**

Merkintöihin liittyvät kaavamääräykset ovat oikeanlaiset.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Ulla Riipinen
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä